

Resa öfwer sundet till
Kullen i Skåne.
Öfversättning af H.
Möller. Lund, 18...

Bonstetten, Karl Viktor von,

1700-1829 57 H Resa

National Library
of Sweden

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM

Res.

Sv.

1700-1829

EX A

Bring 317

Resa

G. HEDBERG
K. HOFBOKBINDARE
STOCKHOLM

21/10

Ankagligen
övers. fr. tyskan
[Schweitz]. [delavresa?]

Ej i O. Cappelin's
Skånebibliografi
(1909).

---

med
Detaljer om sedan
och bruk.

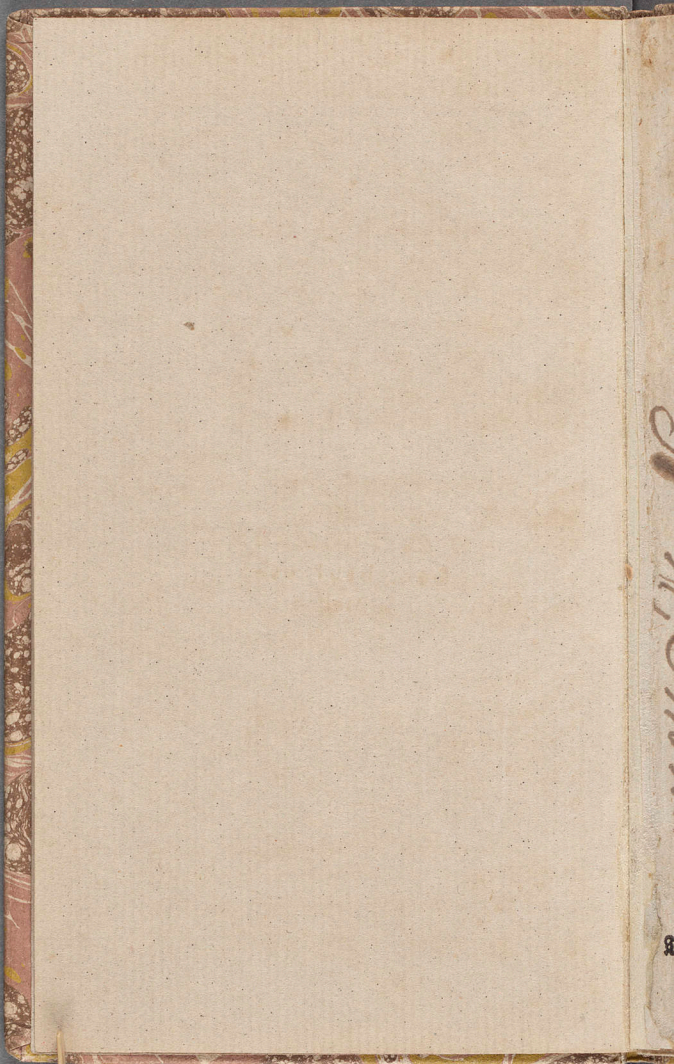

Författ. har sannol. praktiskt-förnuftig
blick.

Se lappbark.

Nesa öfver Sundet

till

Rullen

i

S f å n e.

N H. THOMSONS

Län-Bibliotek

i Malmö.

Öfversättning

af

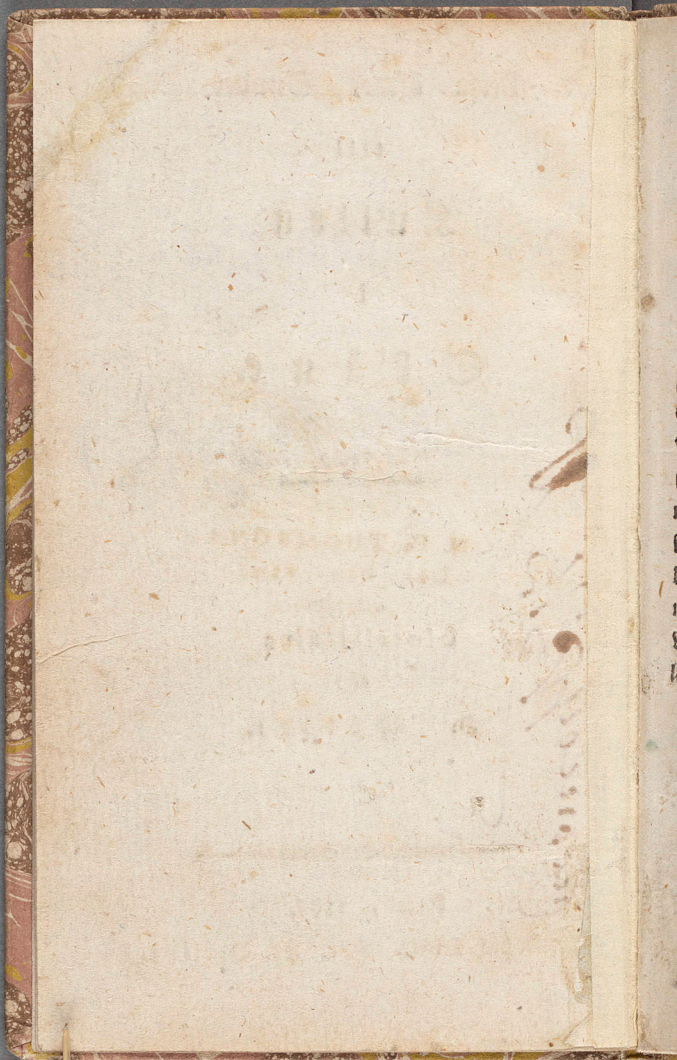
H. M ö l l e r.

Lund, 1806.

Tryckt hos Direkt. Chr. Fr. Berling.

*Original
N. H. Thomson*

Wi fingo i Nordväst Kullen i sigte, målet
för vår resa. Den ser ut, som en lång ut-
sträckt blåagtig bergsträcka, icke olit Jura,
när man ser den från Genfersjön. De Swen-
ska stränderna synas lågländta, då man ser
dem från Sundet; de äro sandiga, och på
några ställen, i synnerhet mid Malmb och
Landskrona, höja de sig småningom *). Se-
land beremot reser sig minst hundra fot öf-
wer

*) Man bedrages lätteligen: ty då jag
första gång seglade öfwer sundet från
Köpenhamn till Landskrona, förefom mig
den Swenska stranden ganska hög; men
då jag landskigit, körde jag i till 6 tim-
mar på en nått, utan att se ett enda
berg, som man i Schweiz kunde hafwa
kallat en Högd. Hela landet sluttar sö-
der åt mot sundet.

wer hafwet, och det höga, allestädes gröna
 kuller bekransas af den lummiga Skogen. Efter
 hand drager landet sig tillsammans emot Hel-
 singborg och Helsingbr. På andra sidan af
 det präktiga Kronoborg sågo wi ännu en
 mängd af mastar på reddan; sundet war äf-
 wen i detta ögonblick tecknat med spåren af
 den Engelska flottan, som i orm-krökningar,
 styrde kosan åt det nordiska Medelhafwet.

Af den häftiga westanwinden woro wi
 drefne några mil biter ut från vår wäg, och
 landade mot middagen, efter wid påst tre tim-
 mars öfwerfart, wid **Wiken**, ett stort
 Swenst Fiskeleje. Husen der, äro nästan alla
 reddmålade, med halmtak, långa och smala,
 som på Seland, och på taken waja öfwer alle
 flaggor. Wårt wårds hus war också en fyrkant,
 hwaraf de egentliga boningsrummen, utgöra
 den ena sidan, de tre öfriga bestodo af stall
 och lader. Stugorne woro låga och små, men
 rentliga, bestrukne med oljofärg och genomsig-
 tige medelst de många fönster, som wette så
 wäl från som inåt gården. Sångarne sågo
 mycket små ut, emedan de äro inrättade att
 skjutas in om dagen. Alla Bondhusen hafwa
 blott

blott en måning, och den så låg, att jag öf-
wer allt kunde lägga handen på tafet.

Vi sågo en ypperlig rätt Giff på det du-
fode bordet, hwaromkring draxt ett duffin
arbetare satte sig, som nöjde sig med denna
rätt, det swarta brödet och dricka. Så iakts-
welige äro icke de Danske bönderne, hwilkas
måltider alltid bestå af fläsk eller färs, förutan
en för-rätt af gröt, örter, eller annat; der
besinnas och alltid smör och ost på bordet, och
om sommaren äta de fem gångor. Dess: Swen-
ska Bönder wero wänlige och höflige och hade
desutom i deras wäsende något trygat, ka-
rakteristiskt och lugnt, som påminde mig de Ty-
ska Schweizarne. De förekommo mig störrer,
ronkare, och i deras rörelser wigare, än Se-
ländarne. Fruntimren i Skåne hafwa alla nå-
got beleswadt och fint i deras sätt att wara,
som man sållan finner, utan i städer och hos
höflade folkskiff.r.

Emot klockan 2 kommo 3 postwagnar
förende, hwardera förespänd med två små hä-
star. Dessa wagnar äro böndernas wänliga
arbetswagnar, som wi i Schweiz kalla Leis-
ter.

terwagen, [doel äro de i Sverige en half
 gång så stora] och med hvilka de inberga hö
 och säb. På hwar och en af dem war ett säte
 bundet på tvärs. Östa skäller sig försvennen,
 en bonde, ja ibland en gosse af tio år, så godt
 han kan, wid oxarne af framhjulen; eller ock-
 så får man föra sjelf, och den lille kusken, oc-
 kar man efter läglighet, bak på wagnen. Dessa
 wagnar äro små och låta. De små gula hä-
 starne woro hyperliga, och det hela ganska
 godt. I intet land, England undantaget, för
 man så fort, som i Sverige, på dessa dygna
 åkdon. Wi förde wid pås fyra Franska mil
 på en tid af två timmar. Wägarne äro öf-
 werallt goda, då man undantager de stora
 milslånga hedarne, der man knapt igenfinner
 hjulspåren, der wid hwart steg ligger en 3 till
 4 fot hög sten, som är betäckt med gammal
 gråsten, och der man, liksom af ett under-
 verk undgår att wälta wid hwart hundrade
 steg. Wi kommo likwäl alla lyckligen och
 wäl till mods derifrån. Wi förde hastigt åt det
 långa berget öfwer ett icke alldeles flackt land,
 hwarest här och der små, för en Schweigare
 nåstan omäktliga höjder afbröta de sorgliga
 flätternas enformighet. Wi foro igenom åt-
 st.

stikliga wälbygda Bondhyar, och ännu ostare
 igenom inhägnade gården; men widlyftigo,
 ouppbrukade utmarker, hwarest ännu det gam-
 la stenbaglet låg qwar, åtskildt de uppbrukade
 ställen från hwarandra. Dessa milslånga mar-
 ker äro blottade åfwen på boskap, endast nära
 intill byarne sågo wi några få hästar och ännu
 fåre för beta. Omkring Torpen och By-
 arne ser man blott widlyftiga åkrar, men in-
 ga leende kultiverade ångar; alltså litet win-
 tersoder, få kreatur, litet gödsel, få menniskor
 och ingen rikdom. Här är åfwen en fullkom-
 lig brist på allt, som på något sätt kan pry-
 da Naturen. Huru fullkomligt liflös lär icke
 denna Swenska, på hwarje naturskönhet blot-
 tade, knut förekomma den, som anser de elyse-
 ske trakterne omkring Neapel för nakna, i an-
 seende till deras brist på trån; men det är
 icke Naturen, som här försondat sig emot
 menniskan; skulden ligger endast deri, att man
 icke brytt sig om att använda någon kul-
 tur. Ingen leende trågård, intet doftande träd,
 ingen blomsterrik ång befransar här de åll-
 wärda SwensKarnes boningar. Detta oagadt,
 wära på denna jordmän det bästa slaget af
 CravensKens äpplen, wallnötter, ja åfwen kastani-
er

er mogna. Icke långt derifrån (vid Malmö) har jag sett det skönaste klöfverfält, och i det hela är Skåne fruktbarare än i Schweiz, som knapt gifver sjerde kornet, och dereft på de släkte ställen gräset icke växer så ymnigt, som i dessa nordligare länder. Men liksom man har försummat att uppröda allmogens hufvuden, så har ock densamma försummat att uppröda sina åkrar och ångar, och de menniskor, som ägt både förstånd och vinningar nog dertill, hafwa icke med allvar bekymrat sig om deras tillstånd. Hvad under derföre, om detta glömda folk, som man genem år tusenden lämnade utan grundsatser och utan själfständighet åt ett blindt öde, och som således dömdes att vara ett redskap för hvar och en årelyfnad, kunde lika lätt förödras af politiska, som fordom af Teologiska Kapusiner. Ett allvarligt användande af våra swedersågliga Teorier har endast varit tillräckligt att rikta hela Nationer, och föra dem till en själfständighet, som utan ett allmänt förnuft alldrig blifwer möjlig. Det äldsta steg till en sann upplysning lär ock vara en allmänt förbättrad kultur, hwilken mera genom en verklig utöfning, än en lustig Metafysik borde införas bland ett Folk.

Kullen.

Så länge jag ännu blott från hafvet hade sett Kullen, förefom den mig som ett mördigt berg. Men snart försvann denna synvilla och den långa blå bergskäddan sammanströptes på en gång till några backar, hvilka, i anseende till de låga slätter, som omgäfvade dem, hade sett höga ut. Likväl är denna rad af kullar tillräcklig, att återkalla minnet af ett högt berg, till och med af sjelfwa Alperne, så att Kullen är en fullkomlig mignatur målaing icke af de öfverjordiska is- och stenbergen, utan af de behagliga, frugtbara höga Schweizerbergen †). Efter mindre
än

†) Kullaberget utgör en udde af Skånska kusten, på ena sidan omgäfvad af hafvet, och på den andra af flacka landet. Ju högre man stiger opp på detsamma, desto mera förwånad blir man. Här visar sig ofantlige stenmassor, der åter en småskog af lindar, bokar, björkar och ekar, hvilken afwexling lemnar en i örförvånad och frappant utsigt åt den åskådare, som åger känsla för naturens skönheter.

S w e r s k.

än två timmars resa, begynte vägen, att bä-
 va upp åt, och jag fann ett obefristligt nöje,
 att åter hölas öfver dessa hvardags slätter.
 Vid wänstra sidan nedom öf låg bondbyn
 Mölle wid hafstranden och wid ingången
 till fjällsträckan. Här sågo wi emellan byn och
 den första klippan en fyrkantig plats, lik en
 barn-skantz, fullkomligen reguliert bygd af
 gråstorsmor. Detta är byns dansplats. På
 gråsbänken sitta de gamle och inom dansa de
 unge.

Snappt hade wi gått uppåt hölden en
 flerdedels timma, för än wi på en gång
 befunno öf på ett werkligt berg. Kullar och
 klippor höjde sig i luften till höger, wänster,
 bakom och framför öf; wi hörde ljudet af
 djellrorne från betande hästar och kor. Haf och
 jord och hela den nedre werlden woro för-
 swunne, gråsrifa dalar och gröna ångar flåta-
 de sig om hwarandra, och här och der erin-
 drade mig en liten bergsjö eller en börjande
 bäck om den öfwersta dalen på St. Gotthard.
 Men icke långt derfrån böjer vägen sig, och
 en fredlig skog af ekar, bokar och alar på ett
 målande sätt grupperad i små böjder och da-
 lar,

far, än danande märka fluggor, än åter öpp-
 nande sig mot en eller annan liten flitt, för-
 flyttade oss i en werld af nöje och alpsk salig-
 het. Mitt i denna lilla flög står Förpacktarens
 boning. Man öppnade en stor port, och wi
 förde in i den wida forkantiga gården. Halm-
 taket war så lågt, att jag allestädes kunde nå
 det med händerna, men rummen woro renliga
 och goda, och bemötandet ändå bättre. Midt
 på gården stod en särskilt byggning. Dessa
 långa, smala och låga hus skulle under en
 tilltagande kultur icke wara stora nog; de råda
 öfwer allt brist på wintersoder. Utanför mitt
 lilla rum war en liten frugt-trågård, och der
 bredwid en köks-trågård, så usel och wanwär-
 dad, som Bond-trågårdarne wanligen äro i
 dessa nordliga trakter, der likwål insamlingen
 af en ordentlig wintersöda skulle wara så vä-
 sentligen nödig för menniskorne. Midt emot
 huset funno wi i sig sjelfwe goda, men illa
 wårdade ångor, och en skön rågåker, som wan-
 nyh hade skördat. På andra sidan är ången
 wälände blandad med flög och buskar, ända
 bort till den stora inhågnaden, som åtskillez
 berggängen från ången och åkerlandet. På
 dessa enliga, sällhets andande alper, som om-
 gif

gifwa detta odlade ställe, och hwarest icke fanns ringaste spår till Rogsmark, men stenhaglet ännu låg qvar, betade en liten bjord i den med gröna kullar omgifna lilla dalen, hwars djupt brutna yttre bergväggar dykade ner i den för ögat doldä oceanen. Ännu hade jag Alpernas måttlöck för mina ögon, och kunde oagtdadt jag gjorde mig all möda att beskåda mig, icke nog förundra mig, att jag så snart hade kommit uppå dessa bergspetsar. Bergen syntes icke små; men jag hade en känsla af en Mikromegas, som hade förwillat sig bland Alperne.

Efter en fört måltid spatserade wi igenom dessa trakter bort till Syråken, hwars kol-elb under den molnfulla natten glimmar, som ett uppgående rödastigt Meteor öfwer bergväagen, och warnar sidsfarande för de klippfulla kullerna †. Huru afwerlande är icke denna spatsergång af mindre än en timmas wåg, då den faller genom stöng åkrar, frodiga
än-

†) Wid Kullabergets fot äro twänne små wilar, som tjena till hamnar för små jagter; den ena är på norra, och den andra på södra sidan.

ångar, och ensliga småfogar och derpå biser blomstrande Schweizer-Alper, der hjordornes bjellror upplifwa den djupa ensligheten, ända upp till den högsta toppen af klippan, hwarest på en gång det utsträckta hafwet wisar sig i sin hela omåtlighet, och rycker med sig i sin strömmewerld alla tankar och minnen. Just i det ögonblick, wi anlände dit, gick Solen ner i den våta horizontens grå skyrand. Natten inföll utan skymning straxt derpå, och i samma mån den synliga werlden förswann, uppsteg allt mer och mer de dofwa wågornes bån och stormwindens tjut från det swarta djupet.

Uddradswerst på Syrbaiken är en jernrist, hwarest man antänder stenkolen, hwilka den ewiga vinden wisse aldrig låter utslöcka. I det hwita tornet är byggt ett litet rum för waktkarlen, som der bor ensam med sin familj, under windarnes tjut och wågornes brusande, utan att åskunda tråda i en närmare förbindelse med den öfriga jorden. Han lefwer af mjölken af några kor, och har aldrig haft det infall, att ibland klipporne anlägga någon kåltäppa eller jordpärons plantering, som kunde skaffa honom och hans familj göromål och näring.

ring. Så går det äfwen med hela Nationer. Den mirakulösa trögården på Grimfel † föll mig in. I det Grönländska klimatet af detta ställe hade en ensam Familj på ett lodrätt bergstocke, (till hwilket man måtte upplåttra på en stege) anlagt en trögård, i hwilken hela Familjen fann sin högsta glädje, och dit jag med lifsfara måtte klåttra mig, för att få se denna herrlighet bredwid den emiga Isbn. Huru älskwärd är icke hwarie sådan omtankelöshwilkken liksom med blomsterband binder och wid naturen!

Följande dagen war bestämd, att besöka de präktiga bergruinerna wid Grandbrädden. Wädret war skönt, behagligt och warmt, och wästanwinden blåste icke mer så häftigt, så att wägornes skrid icke war så stark, som astonen förut. Efter en munter frukost bötjade wi vår wandring. Kullaberget är en aflång trekant, som från sin spets (Syrbåken) intill de högsta bankarne wid ingången, hånwid Dölle, är wid wad en half mil långt, och från det ena hafwet till det andra en fieradels mil bredt. De två längre sidorne af denna tre-

kant

†) Ett af de högsta Alperne.

Kant äro danade af en rad kullar, som på yttre sidan synas ett par hundra fot höga, men på inre knorpt hälften. Den misslånga lilla dalen är en bergsgång, betäckt med gammalt stenhogel, men dock allestädes grön och gräsrik; små watten här och der återkalla minnet af Alp-sjöarne; nästan alla kullar, som omgifwa dalen, äro gröna opp till spetsarne. Midt i denna gräsgång är den wackra fjogen, som bestuggar åkrar och ångar, hwilka åter innesluta Författarens boning i deras medelpunkt.

— Hela detta berg är en stor Granit-Fal, som då den betraktas från den störmande kullen, på alla sidor, föreställer ofantliga bergruiner. Granit-wäggarne äro der så förunderligen brutne, att man wid första åsynen skulle tro, att de på en gång, liksom af en öfverjordisk kraft, hade blifwit nedförtade. Bergstycken af tjugo till trettio famnars tjocklek i diameter stå omvända bredwid den brutna granit-wäggen i watten, andra lyfta sina mossiga spetsar i luften. Ofantliga blockar, liksom ruiner af en werld, ligga bredwid och på hwarandra i hafwet, och dana hemliga gångar, bugter, kettlar och hålur, i hwilka watten på åtskilliga sätt intränger, och, när

for-

stormen wafnar, förtar brusande, eller dun-
drande i stora vågor opp till de öfwersta ban-
karne. Långre ut i hafwet frädga här och der
fartliga flår, eller resa sig som hofstroll hotan-
de öfwer wattubrynen. Inga klippor på jor-
den gifwas, der man bättre kan skådera granit-
berget än i dessa berg-inellwor, hwarest man
på tusen ställen kan säga eller se in i bergets
innersta delar.

Emåningom blefwo wi förtroligare med
klipporne, och klättrade imellan ruinerna ända
ner till strandbrädden; der funno wi hela hö-
gar af runda stenar, hvilka woro så fullkom-
ligen runda, att wi wille taga några med oss,
men då jast de rundaste woro de största, låto
wi wårt byte ligga. Ut wäster, hwarifrån win-
den blåste, hade jag sedan det nöjet att se den
stora Swarnstens-fabriken i full gång. Wå-
gorne flögo der, brusande i långa strömmar
öfwer den sjunkande bottnen, klippa opp och
klippa ner. Jag kunde alltid tydliggen skåa
imellan stenströmmens rassande och böljornes
dån. Denna stenström blef, som på en wäskol,
drifwen fram och tillbaka med hwarle wåg,
hvilket wi icke allena kunde höra, utan äfwen
se

se under wattenet. Stenarnes fullkomliga rundning beror af bottnens sluttning, som under en wis winkel med hafshytan bättre afrundat stenarne, än under en annan.

Ingen Ossianisk sång är mera hänryckande, än dessa i hafwet störtade werldsruiner, hwarest allt förkunnar en stor stid imellan den gamla Naturen och en ofänd Magt.

Vi blefwo snart så förtrolige med alla dessa brusande afgrunder, att wi äntligen besunno oss på bergshöjder, som wi trott otillgängliga. På den wärliga kusten, der de stöfste ruinerne ligga, hade wi en hel dag funnat med hänryckning såda böljornas stid med ställ och klippor. Efter en lång slåttring opp och ner, i och öfwer de i hafwet liggande berg-ruiner, lågrade wi oss alla på en gedn plats, den wi sunno wid brädden af en utstående klippo, hwarifrån man imellan bergväggen och den långa raden af nerstörtade granitblockar kunde se in i de rylliga hafsmysterierna. De fradgande vågorne syntes der, som rasande watten monnwer, häfwa sig mot klipporna, eller i ormslingringar smyga in genom bergkansen, hwarifrån de, liksom jagade tillbaka af den

gam.

Gamla Naturens flyhdsande, åter förtade sig i hafwet, för att efter några ögonblick begynna en förnyad kamp. Osynliga hålor och kugter lokade under klipporna, som bristande Wolkaner, och Naturen syntes uppöfadt i ett allmänt uppror. Irrgångarne i dessa ruiner äro så mångfaldiga, så rysliga, hafwets mysterier så outgrundliga, så afwärlande, att hela själen förlorar sig i denna Natur Poesi, och känner sig orwillskorligen hänriswen af storm och wågor.

Ogerna lemnade wi Epopeen om denna stora wågornas frib för att äta middag i rårt Herrberges idylliska trakter. Efter måltiden wille wi gå ut på nya äfwenhyr; de wackrasse ställen omkring de brusande klipporne hade wi ännu icke sett. Wi wandrade en stund omkring i den söna stogen, som wid den yttersta öfsliga kanten är i ewig frib med windarne, af hwilken orsak träden i dessa linier så lätta och sammankrympte, såsom lefwande offer för det allmenna bästa, men freda den öfriga stogen, så att träden på fullen (hwas lika så söna och friska, som i hwar och en annan Europeisk trakt.

Jag vandrade nyfiken, att betrakta berget från spets till spets, och beistes äntligen den till utseende högsta slåll-linien, som midt berg-ingången gent emot M d l l e utgör basen för den långa trefanten. Från detta ställe kunde jag se den lilla bergskräckan, de tvåanne hafven åt Seeland och Norge, Sundet, den Skånska och Selandiska kusten, och af Sverge, så långt synen kunde hinna. Denna spets är ungefär af samma höjd som Gurten, midt emot Bern.

Då wi kommo hem, berättade man oss, att man hela dagen jagat efter wilda bockar. Man hade fångat twenne lefwande i en bergsklyfta och bundit dem i skallet. Wi skyndade dit; de hade alnslånga horn, och deras ragg hängde nästan ner till jorden. Deras uppsyn war trottsig men röjde dock blygsel öfwer deras fångenskap.

Wi funno våra rum beströdde med smått flurit enris, hwilket är ett allmänt bruk i Sverge. — Det lilla köket war mycket renligt, och skorstenen öppen, som i alla nordliga länder, der dock wedbesparingen wore så nödwändig.

Wår.

Wårdinnans dotter, en ung wacker Enka,
 kom för att besöka sin mor; det war en Lör-
 dags afton. Hon hade tagit sina helgdags-
 kläder på; de woro af svart kamlett. En
 tedja med temligen wida armar, och en kjor-
 tel af samma färg. Huswudklädet klädde hen-
 ne, som alla Skånska Fruntimmer, synnerligen
 wäl. S... bad, att hon skulle wisa henne,
 huru dessa fyrkantiga kläden bundos, hwarwid
 verkligan är någon konst. Med ofönskad ar-
 tighet wiste hon sig benägen dertill, och påsat-
 te henne klädet med en öfwiad kammarjung-
 frus hela grace. Nåstan alla Swenska Bønd-
 stückor, som jag såg på mina två små-resor i
 Sverige hade något beleswadt i deras uppfo-
 rande, och om man förflyttade dem i goda
 stadsfällskaper, skulle man beundra deras bonne
 grace i allt hwad de göra och säga. Jag
 känner ingen oölmänhet, som kan jemföras med
 den Swenska, i afseende på fint lefnadslätt och
 artighet, utom de Tossanska Bönderna. Att
 man i Sverige, der hwarken klimatet är blidt,
 eller någon särdeles wärmåga träffas hos
 den arbetande klassen af inbyggare, likwäl bland
 denna folkklas så ofta finner wackra seder och
 naturliga behag, det är för mig en gåta, som
 jag icke kan upplösa.

Gållningen var också högt billig. Wår
 dinnan begärde för 7 personers förtäring och
 härberge i nästan 3 dagar, blott 4 R:dlr,
 men hon bad oss, såsom om en särdeles god-
 het, om klingande Dansktt Specie
 mynt. För de tre wagnorne, wi tagit i
 Wiken och behöwo hos oss, begärde man 11
 R:dlr för tre hela dar. Då dessa bönder skulle
 hålla sig och hållar på egen kost, arbetade de
 för Wår dinnan, på det hon skulle underhålla
 dem och deras hållar. Dessa tjenktvilliga se-
 der hos ett arbetsamt folk påminde mig den
 Schweizeriske Prästens resa med sin wån, en
 rik Bonden. Då Prästen några dar hade uppe-
 hållit sig hos några wänner i Zürich, kunde
 man icke igenfinna Bonden med det långa
 hwita skägget, men wid efterspaning fanns
 han födra plog i nästa by. "Jag kunde icke
 längre uthärda utan arbete, sade bonden, och
 denne gode man har betrodt mig sin plog".

Emot middagen kommo wi till Höga-
 nås, der wi åter träffade wåra Färemån.
 En ung Flicka, som wi råkade på en lång
 ödslig mark, bad oss om tillstånd att sätta sig
 upp på wår wagn; Hon har ett knyte, och
 war

var i sina Söndagskläder. Denna stutton-
 äriga flicka var förunderligen lik en Herrsk
 Upländska. Hon tackade oss för vår artig-
 het med all inbjetlig beleswenhet. Wi skämta-
 de med henne, och på den frågan, om hon
 snart skulle giftas, swarade hon småleende:
 ja, jag hoppas det. Och då man på
 allswar frågade, om hon då verkligen war
 förlofwad, swarade hon: nej, alldeles
 icke; "men hon hade nog märkt, tillade
 hon med en skalkaktig min, att den der
 Herren skulle tycka mer om det första swa-
 ret".

Emedan det rågnade uppehöll vi oss gan-
 ta kortt wid Höganäs Stenkolsgrufwa. För
 denna nyttiga inrättning har Skåne egenteli-
 gen att tacka Excellensen Herr Grefwe N u u t h.
 Grufworne, belägne emot en fjerdedels mil
 från hafwet, äro mycket wattenrike. Man har
 derföre redan flera år haft twenne eld- och
 luft-maschiner till wattnets minskande. Dessa
 äro likwäl nu mera icke tillräcklige, utan måste
 ersättas genom en fjörre. — Sedan år 1793
 har man undersökt Skånska kusten från Kulla-
 berg, ända till Helsingborg och borrat öf-
 wer 200 alnar djupt; öfwer allt har man
 fun-

funnit svårt till stenkol. Affsgaten härmed var egentligen, att kunna förlägga Grufwan så nära Helsingborg som möjligt, på det att denna stad måtte njuta någon betydlig winst af inrättningen. Man har borrat på öfwer 60 fäkten och funnit stenkol af 18 till 24 tun, liggande under den synliga sandstenen. Stenkolen wid Höganäs äro till öfver delen Skifferkol. Eldstlagen äro ofwantill af lumpjord, gul lerjord, fint, fast, grått ler, stenkol, sand eller sandsten, hvaraf några lag äro owanliga hårda. — Hittills hafwa blott 15 man arbetat i grufwan, och hvarie arbetande har lefwererat 6 till 8 tunnor stenkol om dagen. — Från 1797 till 1798 har man sålt 9000 tunnor stenkol. — Grufwe-Interessenterne hafwa 120 aktier, hvardera af 500 R:dlr, och Grufwan äger således en fond af 60,000 R:dlr, hvaraf 1800 R:dlr äro anslagne till nya grufvor.

Öfr kolens transport har man byggt en 830 alnar lång wäg af plankor, hvarpå en enda häst på en gång kan draga 18 tunnor, och således föres dagligen på två enbesswagnar 400 tunnor till fartygen. På en 234 alnar lång och 5 alnar bred träbro, under hvil-

Den Skepparen skälas, bringas stenkolen igenom en öppning ner i fartyget.

Man har här och der funnit stenkol af helt olika slag, såsom glanskol, Newkassel-kol, så att man kan göra sig godt hopp om denna inrättning.

Den lätt verkställda inrättning af plankor, hvaröfver wagnarne löra, kunde i många länder, blifwa af den största nytta. Man kan med denna inrättning öka lasten sexdubbelt, och man sparar derwid folk. Den kunde äfwen göra ganska stort gagn i skogar wid afhämtningen af ved, och skulle der kosta mindre.

Äfwen i Höganas, fann jag wårds huset snyggt, rummen små, och alla målade med oljefärg, bemötandet wänkskapligt och förtäring god och för billigt pris. — Alla de böcker jag såg i Swenska bondstugorue, woro endast några gamla smutsiga andagtsböcker.

Från Höganas afseglade wi om eftermiddagen, under en kall öfånwind, och ankommo emot ostonen till Hellebek, hvarifrån wi vidare fortsatte wår resa landwägen.

ige-

af

-fos,

enna

ifor,

lån.

med

och

gö.

ngen

uset

med

drin.

öcker

ndaft

eruid-

sunna

mi

ant. nr.

164. 7

4 36.8 i

11.2.1933.

c 29:— i

✓

7

8a

10 11 13

14 19 *low*

20 *et*

21 *et*

5 *h. l. et*

MÖLLER, RESA TILL KULLEN

1806

